

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrpedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Titulus Primus. De Digitatis oviparis cute tectis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

Laub froesch .

Laub froesch .

Laub froesch .

Rana . Froesch .

Rana .

Froesch .

Rana .

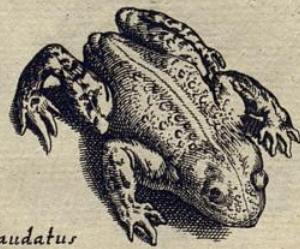

Froesch .

Bufo .

Krötte .

Bufo . Krötte .

Bufo Caudatus

à Circulatoribus fictus

Ambros
De Dj
git. Ov
Li. c. I.

Nomen

Beschreib

HISTORIAE NATVRALIS
DE

QUADRUPEDIBUS

LIBER IV.

De Quadrupedibus Digitatis Oviparis.

TITULUS PRIMUS

De Digitatis oviparis cute tectis.

CAPUT I.

De Rana.

ARTICULUS I.

De Ranis aquaticis.

Ambrosin.
De Di-
git. Ovip.
li. c. 1.

Hactenus de Quadrupedi-
bus viviparis egimus, se-
quuntur Ovipara, quae
vel *cute* teguntur, vel
crusta. Cute autem te-
guntur, *Ranae, Lacerta, Salamandra,*
Stellio, Scincus, Cordylus, Chamoeleon,
et Crocodilus. Rana alia est *Aqua-*
tica, alia *Terrestris*. Illa a sua garru-
litate Isidoro dicitur, quod aestivis
diebus suum ra ra perstrepat, aliis a
77 Ebraeo, quod est vehementer ex-
clamare. Graecis dicitur *βάτραχος*,
παρά τὸ βοῆν τραχείαν ἔχειν, quod aspe-
ram vocem edat. Vocatur Varino
et *βάξ*, *βόραχος*, *βρόταχος*, *βύραχος*,
βρόσανχος, *κααρήλιος*, *καάξ*, *βλίκαρος*,
Cypriis *βρέχετος*, Ionibus *βάβρακος*,
Phocensibus *βριαγγόνη*, Ponticis *βά-*
βακος, modernis Graecis *βόρδακος* sed
et *γυρίνος*, pro eadem simpliciter a-
pud Ethymologum sumitur. Vari-
no etiam *βρίνοι* et *παρφυσίδες*, ranae
sunt, quod buccas inter clamandum
inflare soleant. Animal est amphi-
bium, cuius pars prior carnosam lati-
tudine caret, natura, portionem
carnosam posteriori parti, in qua *cru-*
ra posteriora crassa et longa, anterio-
ra brevia sunt, addente. *Digitos* ha-
bet quinos, longos, membrana inter-
textos, ut commodius natare possit.
Foemina mare maior.

Nomen.

Descriptio.

Arist. Hist.
li. 4. c.
11.

Terga caput tangunt, colla inter-
cepta videntur,
Spina viret, venter pars maxima
corporis albet.

Ovid. Me-
tam. lib. 6

Internas partes si attendas, *linguam*
illis instar linguae infantium primam
adhaerere, intimam vero a gutture
absolutam Plinius scribit. *Lienem* esse
parvum. *Hepar* secundum Bellonium
in tres dividitur lobos, sub quo una u-
trinque pulmonis pars conspicitur,
spumosa et minime sanguinea. *Inte-*
stina nodulis intercepta sunt. *Testes*
et reliqua membra animalium terre-
strium membris similia. In Anglia vi-
rides non conspiciuntur. In Germa-
nia, Italia, Bononiensi imprimis terri-
torio plurimae sunt. In irriguis Ae-
gypti locis tam frequentes, ut nisi a
ciconiis vorarentur, omnia foeda-
rent. In Cyrenaica et Seripho insula
mutas esse dicunt, forte propter a-
quarum frigiditatem. Et si vero et
in fluentis adpareant, libentius ta-
men in illis aquis versantur, in qui-
bus iunci et arundines virescunt, et
ulva crescit. In illis, qua nunquam
gelu concresecunt, omni tempore
reperiuntur, ne dicam de bitumino-
sis, in quibus eas viscositate sua naph-
ata obruit. Deglutiunt innatantia
animalcula, vorant et apes tal-
pasque mortuos. Herbis quoque

Plin. H.N.
li. 11. c. 27.

Inte-
Locus.

H. H. Hist.
li. 11. c. 27.

Plin. H.N.
li. 9. c. 40.
Gener. An. 119.

vesci verisimile. Permiscentur mare superveniente, quod apud Aristotelem legimus, prioribus pedibus alas foeminae adprehendit, posterioribus olunes, deinde ova pariunt. Plinius carnes nigras partu edi scripsit, quas oculis et cauda insignes gyrimos vocavit, formam raninam adipisci, dum cauda in duos posteriores pedes finditur. *Mirumque addit, semestri vita resolvuntur in limum nullo cernente, et rursus vernis aquis renascuntur, quae fuere natae, perinde occultatione, cum omnibus annis id eveniat.* Sed id de temporariis potius sumendum est. Nam de quibus agimus, etiam hieme in aquis calidioribus durant, et vere veteres nantes conspiciuntur. *Ova* circa ripas stagnorum et paludum effunduntur, continuo veluti filo sibi cohaerentia, quae nigrarum et concisurarum carnum speciem referunt. Chymici sperma ranarum adpellant. *Odio* prosequuntur ciconias, cygnos, buteonem, salamandram, putorium, lucium piscem, anguillam et ignem. *A ciconiis* devorantur. *Cygnus*, Michael Glyca auctore, ab affectione quadam esu earum sibi medetur. *Cum salamandris* saepissime praeliantur. De *lucio* et *anguilla* res notissima est. Noctu accensis circa littora luminibus non coaxant, immo loco non moventur, et facile manibus capi possunt. *Vox* ipsarum est *βρεκεκεξ, κραξ, κραξ*: Aristoteli autem *δολυγαν* vox dicitur, quam ranae mares effundunt, dum foeminas ad congressum vocant. Quando laeduntur, Alberto prolixo exilem reddunt. In Cyrenaico agro non erant olim vocales. Illatis e continente vocalibus durat earum genus. In Seripho quoque, et quodam Thessaliae lacu mutas, apud Aelianum legimus. Caro ipsis naturalis laxa, albida, humida, et putredini obnoxia. Ideo quibus frequenter in usu, colorem amittunt, et in febres incidunt. Mense Augusto, ita compressa habent labia, ut difficulter aperiantur, si Alberto credimus. Ubi diutius pectori incumbunt, latere subtus aquam, Mizaldus colligit. Nisi aliquamdiu respirent, suffocantur. Quia aquas tepidiores amant, ideo aestivis duntaxat mensibus coaxare solent, et adventante hieme occultantur. Busbequius dum Strigonium properaret, mense decembri coaxantes audivit, quod aqua in quibus debebant, minerae sulphureae vicinia incalescerent. Cum pluvia imminet, clamosiores fiunt, seu quod frigidorem sentiant, seu quod dulcioribus impense delectentur. Diu sub aqua urinantur, quod exiguum pulmonem habeant. Brumali tempore interire, et vere iterum renasci a quibusdam creditum, latere, et terra condi vel inde certissimum, quod veno tempore non solum ranarum foetus, sed et ranae compareant. Noctu et quidem in sicco congregiuntur, non tam ob verecundiam, quam timorem. In Aegypto, dum natricem sibi occurrere vident, frustrum arundinis obliquum adprehendunt, ne deglutiantur. Abiis civitatem in Gallia pulsam, Plinius prodidit. Mare a foemina si discernere volueris, dorsum acu tange. Ex mare rubeus sanguis ex foemina, flava aqua effluet. Quo in *cibus* habendae essent loco, Galenus non indicavit. Facile digeri, et bonum praebere succum, frigidum tamen et humidum, vulgata est sententia. Nullo olim apud Romanos in usu. Hodie totum corpus, capite abiecto, assum vel elixum adponitur, a mense in primis Maio ad Octobrem. Coxae in primis laudantur. Mundella in frigidis innocentiores putat, et cum a Venere abstinent. Amatus Lusitanus omnes, quia venenatae, a mensis arcet. Praeparationem vide apud Ambrosinum. Et tota et partes variis affectibus pellendis inserviunt. Sugillationibus impositae livorem auferunt. Maxillis adligatae dolorem dentium, in acetodecoctae mobilitatem. Succus cum eodem anginam tollit, et tonsillis prodest. Eodem remedio certo strumae delentur, si Porta non fabulatur. Pulpa earum phtisicis, cum carne caponis, pineis, et saccharo exhibetur. In oleo elixa nervorum dolores emollit.

In

Aristot. H. A. 1. 5. c. 3.

Plin. H. N. 1. 9. c. 51.

Arist. H. A. 1. 7. c. 14.

Anispathia.

Mizald. Cent. 9. Memorab.

Vox.

Plin. H. N. 1. 11. c. 51.

Aristot. H. A. 1. 8. c. 28.

Plin. H. N. 1. 8. c. 58.

Aelian. H. A. 1. 3. c. 37.

Natura.

Mizald. cent. 8. Arist. H. A. 1. 8. c. 2.

Aelian. H. A. 1. 9. c. 13. Plin. H. N. 1. 18. c. 35.

Plin. H. N. 1. 11. c. 37.

Aelian. H. A. 1. 9. c. 13.

Plin. H. N. 1. 8. c. 29.

Vox in Cibus.

Ambros. l. 1. Nom.

Vox in M. dierna.

Galen. 19. de compos. medic. secund. loca.

Aetia. c. 59.

Hab. ham. propr. Anim.

Plin. 1. 22.

Hart. Praxi miat.

Plin. 1. 32.

Ambros. l. 1. Nom.

Plin. 1. 30.

In omni virulento animalis morfu vehementer a Dioscoride, Aetio et aliis commendatur. *Cinis* combustae adeo sanguinem sistere Galeatius de S. Sophia prodidit, ut cum quidam cum collo gallinae alligasset, amputato post eiusdem capite, nihil ex vulnere sanguinis profluxerit. Haddarrhamanus Asutenfis in nares insufflari in haemorrhagia iubet. Idem in plumbeo vasculo cum oleo lilior interemtam, cum unguento rosaceo contorsionem vultus sanare scribit. Oleum quomodo paratur, vide apud Ambrosinum.

In doloribus articularum a materia calida vehementer laudatur. *Parvities* si attendas, *oculi* in sindone contra lippitudines in collo suspenduntur. *Cor* februm algores minuit. Alii in febribus ardentibus ad cor adligant. Contra fistulas cuiusdam profuisse, apud Villanovanum habemus. *Pulmo* per tergus extractus, folio brassicae involutus, et in olla concrematus, epileptico exhibitus opitulatur. Alii id de iecore sumunt. Hoc certe remedio Elector Palatinus restitutus dicitur. *Pulvis iecoris* in accessione quartanarum utiliter sumitur. Plinius, obici formicis oportere scribit eam partem, quam adpetant, con-

tra omnia venena esse pro antidoto. *Fel* dysentericis remedio est, et vermes in ulceribus nascentes interimit. *Adeps* auribus instillatus, dolores tollit. *Sperma ranarum* in erysipelate, et aliis inflammationibus vehementer est utile, haemorrhagiam comprimit, scabiem et impetiginem pellit. Quercetanus aquam in rubore faciei commendat. Modum eius parandi vide ibidem. *Baculus* quo rana a serpente excussa fuerit, parturientes adiuvari dicitur. De *lingua fabulosa* Plinius. Plin. l. c. Democritus, inquit, tradit, si quis extrahat ranac viventi linguam, nulla alia corporis parte adhaerente, ipsaque dimissa in aquam, imponat supra cordis palpitationem mulieri dormienti, quaecunque interrogaverit, vera responsuram.

Quantum ad differentias, variae illae sunt. Excluduntur quaedam ex ovis, quaedam ex limo, quod in Aegypto accidere Diodorus Siculus prodidit. Sunt virides, sublividae, cinereae. In Stochornii Bernensium montis duo sunt lacus, in quibus ranac magno capite et cauda longa conspiciuntur. Praecipuam differentiam in initio articuli dedimus.

ARTICULUS II. De Ranis Terrestribus.

PUNCTUM PRIMUM.

De Bufone.

Ranae Terrestres sunt *Bufo*, *Ranunculus viridis*, et *Rana temporaria*. Quem nos hic Bufonem, forte quod in adpropinquantes maximo impetu spiritum efflat, vocamus, is etiam *Rubeta*, quod inter rubos frequenter versetur, dicitur. Graeci *Φρόνον* vocant, Aristoteles *Φρόνην*, Ethymologus *Φρόνεον*, forte a *Φρόνη* mens, quod venenum caput petat, et vertiginem inducat. Nisi *ἀπὸ τοῦ Φρυγανί*, seu Plin. H.N. frutice derivare volueris. Chrysi-
l. 30. c. 11. pus quidem apud Plinium Phryga-

nion febribus quartanis adligatum remedio esse autumat, sed animal non describit. Luciano est *Φύσαλος* quod leviter contactus mirum in modum turgescat. Qui *μυζόν*, adpellant, falluntur.

In eius descriptione, non est, quod multum immoremur, quia vulgare est animal. *Cutim* habet densissimam, et adeo crassam, ut saepe nec acutissimo quidem palo perforari possit, lurido colore perfusam, maculis veluti quibusdam pustulis asperam, *ventre* turgido et inflato,

Ac 3

inflat,

inflato, unde *ventrosus* vocatur. *Capite* crasso, *dorso* lato. *Pilis* caret. *Amphibium* esse animal scripsit Plinius, sed forte de palustri accepit. Opacis nemorosis cavisque, ac putridis locis gaudere tam certum, ac incertum, in Hyberniam illatum, sola pulveris aspersione interire. Non haberi ibidem, a quibusdam proditum.

Locus.

Cibus.

Terreo humore, herbis, lumbri-
cis et apibus vesci notum. Tan-
tum vero singulis diebus terrae ab-
sumere, quantum anteriore pede
comprehendere possit, a vulgo qui-
dem creditur, sed nullo experimen-
to fultum. Ob victum *γνώφαγος* a
Graecis dicitur. Sub *salvia* saepe
stabulari, una et altera historia com-
probavit. Periere subito, qui de-
gustaverant, ut a Mizaldo et Pareo
proditur. An vero ea vescatur,
ignotum.

Mizald.
Cent. 1.
memorab.
Pareus 1.
20. c. 24.
Generatio.

Nascitur ex ovis et materia pu-
trida. Ex cremati pulvere sepulto
emergere, proditum. In Dariene,
si Petro Martyri credimus, ex gut-
tis dextra mancipiorum manu ca-
dentibus, dum pavimenta irrigan-
tur, gignuntur. Ex anate sepulta
idem fieri, Reusnerus canit, ex
menstruo sanguine Porta, cum mu-
lieres aliquando rubetas enixas fu-
isse, legamus.

Porta Ma-
giae Na-
tural. 1. 2.

Sympathia
et *Anti-*
pathia.

Inimicitia ipsis intercedit, cum
sale, *gravi odore*, et *odore floren-*
tis vineae ex inanimatis, cum *sele*,
talpa, *araneo* ex animalibus. *Sal-*
le conspersus, ad ossa usque con-
sumitur, si Alberto credimus. Ru-
tae, nasturtii, et hisce similibus si
urantur odore pelluntur. De flo-
rentis vineae odore idem affirmatur.
Cum *sele* dimicat et interimitur. A
talpa devoratur, ut et haec ab illo.
Aranei ictu interit. Affixerat se
cuiusdam supine dormientis ori ar-
cte, oppressissetque hominem, ni-
si tertio aranei ictu interire coactus
fuisset. De *Sympathia* nihil singu-
lare occurrit, praeter id, quod de
salvia diximus. Mustelam in os ru-
betae illabi, a viris fide dignis Porta
se accepisse scribit. Plantagine
contra morsus araneorum sibi me-

deri, apud Plinium alicubi ex-
tat.

De *Natura* et *moribus* habe, hie-
me et interdiu latitare, noctu vero
per loca ab hominibus trita vagari,
noctu potius, quam de die vivere,
immo a solari splendore abhorrere,
tardo gradu incedere, aliquando
salire, saepius verberatum, inflato
corpore, virus primo ex clunibus
emittere, mox guttas quasdam ma-
le olentes effundere. Solet herbas
saliva inficere, quae non minus est
lethalis, quam napellus. Solent
sonum gru gru gru edere. Pluviam,
dum vesperi e cavernis egrediun-
tur, praesagiunt.

Natura.
Aelian. H.
A. 1. 8. c. 34

Agricola
de animal.
sub terra
latentibus.

Venenum.

Paucum venenum et mite habe-
re, scripsit Albertus, quod forte
de iis, qui in frigidioribus regioni-
bus degunt, sumendum est. Illo-
rum, qui in calidioribus, primi ge-
neris est. Sal ipse, quo bufo ex-
tinctus est, si in aqua dissolvatur,
ita eam inficit, ut linteum vel in-
dusium ea madefactum, incurabili
scabie hominem inficiat. Si detra-
here volueris, vel pellem punge,
vel virga exagita, vel superficie
punctam in aquam conijce. Virus
infecta evadit. Infectus, tumore,
pallore, singultu, spirandi difficul-
tate et gonorrhoea afficitur. Ali-
quando dysenteria, gutturis in-
flammatio, et vertigines accedunt.
Fuit, qui canna, qua bufo infixus
fuit, ita proprias manus infecit, ut
tractatum iis cibum subinde evome-
ret, nec citius vomitus cessarunt,
quam ex aliorum manibus sumisset.
Qui evadunt, edentuli plerumque
fiunt. *Medelam* multa suppeditant,
inter haec praecipue. Cancris flu-
viatiles triti et poti, cinis rubetae,
cornu cervi dextrum, lac muliebre,
saliva hominis ieiuni, radices arun-
dinis, poterion herba, quae et
phrynon in vino exhibita, terra
Melitensis Smaragdus, Theriaca
et extra, oleum de scorpionibus.
Sunt, qui ipsius bufonis lapidem
extollunt. Mithridatium, et quin-
tam essentiam theriacalem his adde.

Noxia etsi bestia bufo, et vene-
nata, multum tamen contra vene-
na,

Vfus in
Medicina.

Mizal
Cent.
Memo

Arnol
3. Br

Meln
in Tu
pestis
76.

Mizald.
Memor.
Cent 3.

na et alia prodest. Marcellus eum cum adipe ursino in olla rudi pro arthriticis coquit. Oleo, in quo decoctus est, strumis felicissime inungitur. Dissectus, et renum regioni adplicatus, lotium provocat. Servatos hoc remedio quosdam hydropicos ferunt. Coctus et emplastri instar cynanchicis impositus, certo liberare dicitur. Idem filum, quo suspensus erat facere apud Mizaldum legimus. Pinguedo enterati, et radice laureolae, stercore gallinae, sale, et unguento dialtheae infarcti, inter assandum cadens fistulae bene inunguntur, pulvere vero ita ad combustionem assari, asperso, optime curantur, si

Arnold. l. 1. Arnoldo fides est. Exsiccat in umbra et in manu linteolo involutus detentus, haemorrhagiam sistit. Cinere nimius haemorrhoidum fluxus certissime curatur, Nicolaus emplastrum ex eo format. Alii arefactum, tanquam amuletum, contra pestem collo appendunt. Crollius pulverem contra quoscunque venenatos morsus aspergit. Quidam in ulcere cancroso bufonem crassum sumit, in bilance ponderat additque eiusdem ponderis caneros vivos, deinde in olla rudi, diligenter luto munita, relicto tamen exiguo foramine, lento igne urit, et pulvere felicissime utitur.

Helmond. in Tumulo pestis pag. 76. Helmondus a Butlero Hiberno edoctus, ex bufonis cadavere, et terra ac animalculis, quae ad focum suspensus intra triduum in patinam ceream evomere solet, trochiscos cum tragacantho, et cerea illa patina format, qui ad mamam sinistram gestati contagium arcent, et loco alligati virus extrahunt. Recentes sunt minus validi, validiores, qui ante in usu fuere. Bufo, mense Iunio post meridiem capiebatur. Idem Iulio mense, decrescente luna bufones coepit, quorum oculi, *verba*

eius sunt, scatebant albis vermibus, nigrisque capitibus prominentes, adeo, ut uterque oculus totus in vermes transformatus esset, fortassis L. numero, in singulo oculorum foramine erant dense compacti, quorum capita foris eminebant, et quoties aliquis egredi vel prominere conaretur, statim bufo, apposita manu, egressum vetabat. Animalcula, quae evomuit erant muscae nitentibus alis, subviridi colore quasi decoratis. Mox a vomitu obiit. *Pedes* viventis, Luna vacua et ad synodum properante abscissi, strumas curant, si eis collum circumdetur. De bufonis lapide agemus alibi.

In insula novi orbis Peragna, Hispanus coctos bufones, fame premente edisse, Petrus Martyr auctor est. Lerus, Brasilianos minime exenteratis, et tostis vesci prodidit. Ustus falconi in cibo datur, ne pennae a tineis exedantur, prohibet. Sunt, qui novo fictili inclusum in medio fegetum obrunt, et sic noxias tempestates arcent. *Ossiculum* dextri lateris ad venerem concitandam alligabatur.

Differentiae a loco, figura, et mole corporis sumuntur. *Locum* si attendas, reperiuntur quidam in sacrorum commissuris. Snebergae et Mansfeldii eductus primo turget, mox perit. Tholosae in saxo arenario rubro albis maculis distincto reperitur. Latomus quidam Antverpianus, in marmore invenit. Agricola in illis, ex quibus lapides molares fiunt reperiri scribit, et antequam formentur bene considerari an lateant, debere. Idem eundem *πυρίφρονον* vocat. De *figura* et *mole corporis* ita Ambrosinus scribit. Oviedus in summario Indiae etc. p. 608. *usque*, quia non clamet, nisi laedatur. Gesnerus gibbosi bufonis meminit, cuius iconem damus.

De Ranunculo viridi, et Rana temporaria.

Ambrosin.
l. 1. de o-
vipar. c. 3.

Ranunculus viridis, vocatur Plinio *rana minima et viridissima*, aliis *calamites*, quod inter arundines et calamos versetur, Isidoro *Agredula*, quibusdam *Rana silvestris*, quod silvis delectetur, vel ad differentiam ranae viridis, quae editur. Graecis est *μάντις*, quia sua voce imbres praefagit. Aliis *δρυοπετής*, *δρυοβάτης*, quod per arbores incedat. Quibusdam *διοπετής*, quod quasi de coelo delabi videatur. Hermolaus *δρυόφυτον* vocat, quod forte dicere voluit, id est, quasi in arbore natam. Vocantur et *βρέζαντες*, ob vocem, quam edunt.

Descriptio

Ita eam Ambrosinus describit. Rana haec ubique viridi colore perfusa est, praeter pedes etc. vide Ambrosin. p. 622. usque caeteras fugat.

Ufus.

Conducit ad multos affectus. A tussi liberari, qui in eius os expue-

rit Plinius auctor est. Extinguit febrile incendium, si manu detineatur, Sylvius. Guainerius pro hecicis gallinas pulve ex farina hordei et carne eius elixa nutrit, gallinas aegro praebet. Timotheus per medium dissectus renibus hydropicorum adplicat, et aquas educit. *Iecur* in pellicula gruis ligatum, venter concitat, si Plinio credimus. *Adeps*, si denti dolenti illinatur, frangit eum. *Cruor* vestigiis pilorum a genis evulsorum instillatus, renasci eos prohibet. Marcellus acu cuprea ranunculum pungit, et sanguine inde manante loca, pilis revulsis inungit.

De *Rana temporaria* Ambrosini verbis agemus. Ita vero ille de ea. Ex differentia huic ranae addita, unusquisque conicere potest, hoc animal etc. p. 623. usque ducentes diu vivere nequeunt.

CAPUT II.

De Lacertis.

ARTICULUS I.

De Lacerto vulgari.

Ambrosin.
de Digit.
Ovipar. l.
1. c. 5.
Nomen.

Lacertus seu Lacerta, nomen a lacertorum humanorum similitudine, et quod pedes veluti homo quadrupes incedens, manus flectat, sortitus est. Graecis veteribus *σαῦρος*, *σαῦρα*, Hesychio et Varino *σμίλλα*, modernis *κολισαῦρα*, aliis *σαῦρα ἡλιακή*, vulgaris imprimis dicitur. Plures quidem eorum sunt differentiae, nam Plinius lacertorum, quorum color ad ferrugineum accedit, meminit, Scalliger in minusculos et maiores distinguit, nos tamen in *vulgares*, *virides*, *Chalcidicos*, et *Brasilien-ses* seu *Indicos* dispescemus. *Vulgaris* digitos habet quinos valde exiles, cum unguiculis, tam in prio-

ribus, quam in posterioribus pedibus. In his, qui indicis locum obtinet, longissimus est, pollicis inferior locus datur. Albertus ei pilosam *linguam* attribuit, ex Plinio Aristotele bifidam, secundum quem siccum *pulmonem*, *lienem* perexiguum, et rotundum, *testes* spondyliis adhaerentes, foeminae *vulvam*, ut in avibus, cuius cervix inferne fit magis carnosa, ova proxima septo contineantur, habet. *Reperiuntur* in Italia copiosi, in insula Capraria magni, in India, prodeunte Linschotano tam frequentes, ut in lecticis quandoque irrepant. Arabiae sunt cubitales, in India vero monte Nyfa XXIV. pedum, in lon-

Descriptio

Plin. H.N.
l. 11. c. 37.
Aristot. de
part. anim.
l. 2. c. 17.

Locus.

Plin. H.N.
l. 18. c. 9.

Differen-
tiae.

Scallig. in
Hist.
Animal.
Arif. pag.
204.

Vulgaris.

Lacerta -

Lacerta Chalcidica flexuosa

Eydexen .

Lacerta .

Lacerta Biceps

Lacertus Biceps

Lacerta Viridis Liguro Bononiensibus

Lacerta Viridis Cauda bifurca .

Lacertus Viridis exiccatus Cauda bifida .

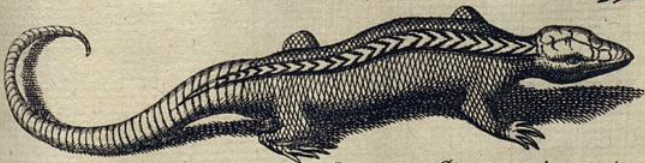
Lacerta et Stelliones

Lacerta et Stelliones .

Lacertus Cyprius Scincoides .

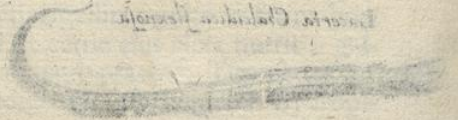
Lacerta

Lacerta

Lacerta

Lacerta

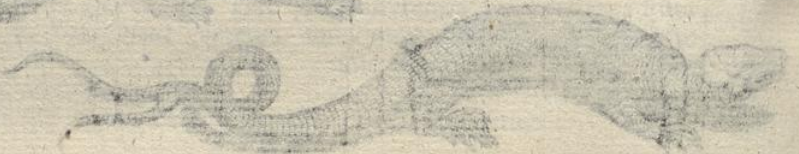
Lacerta

Lacerta

Lacerta

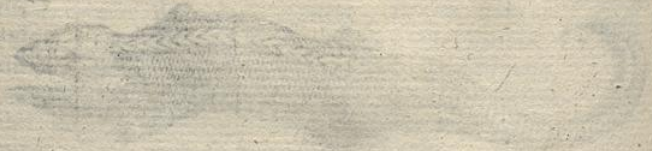
Lacerta

Lacerta

Lacerta

Tab. 1
Lizards

Lacerta agilis

Lacerta vivipara

Lacerta montana

Lacerta ocellata

Lacerta tatarica

Lacerta caucasica

Lacerta caucasica

Lacerta caucasica

Lacerta caucasica

Lacerta caucasica

Teiunbana Brasiliensibus .

Americima Brasiliensibus

Lacertus Tarantula quibusdam .

Teiuguacu et Tomapara Tupinambis

Senembi Brasiliensibus . . .

Lacertus Viridis . Grüne Eydex .

Lacertus Aquaticus . wasserEyden .

Salmandra Aquatica Wasser : molch .

Salmandra . Molch Moll .

Salmand: Terrestris veranig. Maculis Luteis distincta

Salmandra alia aquatilis Minor prone

Salmandra aquatica prona

Salmandra Aquatica .

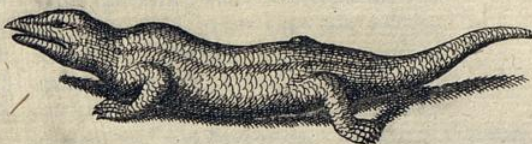

Stern Eydex

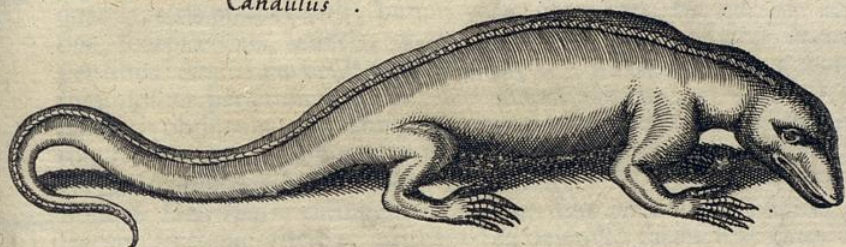

Scincus

Frembd Eydex

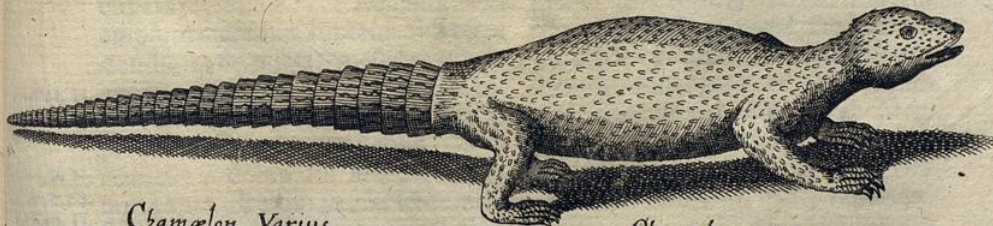
Candulus

Lacertus Indicus Cordylo Similis

Cordylus Siue Vromastix

Chamælon Varius

Chamæleon niger

Aristot
A. 1. 8.

Cibru.
Genera

Aristot
A. 1. 5. c

Antip.
Ibia.

Sympo

Nata
Mora

Aristo
A. 1. 5
et 1. 8

Plin.
l. 10.
Aelia
A. 1. 1
58.

Anab
de D
Ovi
e. 6.

longitudine, colore fulvi, aut puniciei, aut caerulei. Incolunt plerumque sepulera, cavernas, spineta et rudera. Genuae, in arce Principis Doriae, plurimos conspeximus apricantes. Vescuntur carnibus, herbis, apibus, formicis. *Congregantur* circa finem Martii, et quandoque ita complicantur, ut duo capita et unum corpus repraesentare videantur. Post, ova more serpentum pariunt, et teste Aristotele terrae committunt, ex quibus sine incubatu statutis temporibus catuli erumpunt. Ore parere, vel foetus, uno inerte excepto devorare, fabulosum. *Abhorrent* a ciconia, quae lacertis pullos nutrit, bufonibus, scorpionibus, araneis, et serpentibus. Aranei parvos lacertos in foraminibus parietum aggressi, filamentis obducunt, et ictibus obruunt. Cum serpentibus praeliantur, ideo ophiomachorum accepere nomen. *Delectantur* carnibus cochlearum, dictamno herba, ad quam a serpentibus vulnerati confugiunt, et homine, quem etiam a serpente defendunt. Ori admoti, pituitam humanam avidissime lingunt. Historias vide apud Scaligerum citato loco, et Erasmodum in tractatu de sympathia et antipathia. Temporis tractu visum amittere, eundemque iterum seu solis beneficio, in quo tamdiu donec convalescant, morari dicuntur, seu beneficio naturae recuperare, cuius apud Aelianum exemplum mensibus hibernis sub terra condi, et sic quasi semestrem vitam agere, unde *εξαμηνέσιαι* dicuntur, hibernum et autumnale spodium deponere, foemineum sexum maiorem esse, compares incedere, et uno capto alterum in capientem efferi, ovorum, quae peperere obli-

visci, ut apud Plinium habetur, per medium divisos, propter glutinosum humorem non perire, immo naturali quodam vinculo coalescere, quod ex cicatrice colligitur, ad naturam et mores pertinet. Dicuntur et caudae saepius amputatae renasci. Theocriti interpres exsecratum in viperam transmutari, falso scripsit. Reperiuntur et monstrofi visus quidam, teste Schenckio, in ceti magnitudinem Lutetiae excresecere. Dantur duabus et tribus caudis instructi, quod ab ovis dilecythis forte proficiscitur sed et *ἀμφίφαλοι*, seu bicipites. Amphibaenae iconem, in qua unius cauda conspicitur, hic quoque adiicimus. Quantum ad usum in medicina, divulsa lacerta ictibus scorpionum adplicatur, in cibis ad salamandrae virus a Plinio praebetur. Oleum ex iisdem in oleo suffocatis et percoctis, dissolvendis strumis, cum fimo pecudum inungitur, et ad delendas faciei lentigines commendatur. Crematarum cinis, cum melle Cretico ad oculorum caliginem adhibetur. Efficacius est, si ex viridibus componatur. *Cerebrum* in suffusionibus valet. *Caput* contusum et adpositum, seu solum, seu cum aristolochia longa, radice arundinis, et narcissi bulbo, sagittas et spinas tenaciter adhaerentes extrahit. *Cor* combustum et cum amurca mixtum, torporem membro inducit, ut Chirurghi ferrum non sentiat. *Sanguis* varices succrescere prohibet, si pusionum crura eo diligenter illinantur, in herniis quoque infantum commendatur. *Stercus* medicamento contra equorum stranguriam miscetur. In urina virili necata, eius, qui fecit, venerem cohibet.

ARTICULUS II.

De Lacerto Viridi et Chalcidico.

Lacertus viridis, a colore ita dicitur, Graecis *σαύρα χλωρά* et nuperis *χλωροσαύρα*. Alii *Maiorem* ob magnitudinem vocant. Sylvaticus *Ophiomachum*, a superandis et

impugnandis serpentibus. Amant isti loca calida, ideo in Italia frequentes adparent, ubi nonnulli, verba sunt Ambrosini, eos observant, multos simul obviam egredientes, quandoquidem

B b

dem

dem tum morbos praefagire affirmant. Aestivo tempore in arboribus morantur, et more ranuncolorum viridum vociferantur. Sunt et bicaudati. De *descriptione* non adeo fumus solliciti. Icon namque subvenire poterit. *Usus est* in medicina singularis. In strumis a Plinio alligatur, et post dies triginta renovatur. Ramices infantium, morsu eiusdem dormientibus applicati emendantur. Deinde animal arundine transfixum in fumo suspenditur. Vivum cum vino decoctum phthificis ieiunis Marcellus exhibet. Oleo decocto faciei lentigines depelluntur, de quo vide Gesnerum. Eodem cum pice liquida, et adipe suillo veteri Hierocles ungula equorum inungit, ut firmiter reddatur. Fumanellus in capillis denigrandis utitur. Pro iisdem regenerandis, composuit Veckerus aliud. Unguentum pro epilepticis apud Ambrosinum vide. Cinere strumae exulceratae curantur. *Oculus* vivo erutus, quartanariis alligatur, pellicaprinae involutus. *Sanguis* attritos hominum et iumentorum pedes sanat, et clavos eruit. *Ossa* e-

Min. l. c.

pilepticis profunt, postquam vivum sale optime in fictili asperius, eadem carne amissa deposuerit. *Lacertae Chalcidicae* nomen a Chalco seu aere, quod dorsum eius lineae aereae percurrant, datum est. Dicitur Hesychio *Ζυγλις*, Bellonio *Samiamitbon*, sed male, ut Salmastius docuit. Aliis *Seps*, et putredine, quod caro ad eius morsum contracto livore putrescat, quibusdam et *Tarrantula*, sed perperam. Similis est parvis lacertis, et illius serpentis colore quem Caeciliam dicimus. *Columna*, totam colore aereo refertam observavit. Nicandri scholiastes in Syria, Lybia, et Cypro nasci et inter saxa degere scripsit. More viperae suos foetus enititur, nisi quod more aliorum oviparorum in ventre ova gerat. Fabius Columna in Gallicano castro inventum huiusmodi animal interfecit, et in dissecto illius ventre quindecim partus invenit, quorum alii membrana exuti, alii pellicula diaphana circumdati conspiciantur. Galenus dissectum morsui applicat, et cibum falsamentorum praescribit.

Lacerta Chalcidicae. Ambros. l. 1. c. 7.

Galen. de med. simp. facult. l. 11.

ARTICULUS III.

De Lacertis Indicis.

PUNCTUM I.

De Senembi seu Iguana.

Marcgr. Hist. Brasili. l. 6. c. 11.

Lacertorum Indicorum plures sunt species, inter quas celebres, *Senembi*, *Teinguacu*, seu *Temapara*, *Taraguira*, *Americima*, *Carapobeba*, *Ameirva*, *Taraguyco*, *Aicuraba*, et *Teiunhana*. Describemus eas verbis ipsius Marcgravii, ita vero de prima iste: *Senembi* Brasiliensibus, nobis *Iguana*, *Cameliaon* Lusitanis falso, et falsissime Belgis *Leguan*. Erat longitudo totius animalis, quod hic describo, reperiuntur tamen longe maiores, ab ore ad extremitatem caudae, trium pedum et octo digitorum, corporis ambitus vel crassities, decem digitorum ubi maxima. Tota *cutis* eleganter viridis, sed maculis nigricantibus et albis, in modum panni undulati, hinc inde variegata. *Cutis* constat e squamulis in dorso, cruribus et caudae

initio paullo maioribus, quam in reliquis partibus. *Squamae* caudae omnes aequales, non ut Car. Clusius observat. A cervice ad extremam caudam feriem habet planarum, sed mucronatarum instar serrae, spinarum secundum dorsum longitudinem, etiam virescentis coloris, suntque spinae istae ad cervicem maiores, semperque minores sunt, minimae in extremo caudae. *Caput* longitudinem habebat duorum digitorum fere aut paullo minus, singularibus squamis maioribus, quam in aliis partibus tectum, *colli* longitudo sesquidigiti, crassities quinque. Magnos claros habebat *oculos* nigricantes, et binos nares patentes in prona et fere extrema capitis parte, singulae mandibulae, exiguo-

guorum *dentium*, et nigricantium, et brevium numerum habebant, et *os linguam* crassam. Pone caput in utroque latere albicantem maculam instar branchiarum in piscibus, sub mento ingluviem ad pectus usque propendentem, maximam partem nigricantis coloris, quam contrahere potest, et cum irascitur vel terrore afficitur propendere finit. Ab ore ad ingluviem seu in collo inferiori etiam habebat spinas in dorso. Quatuor *cruribus* erat praeditum, et totidem *pedibus*, quorum quisque quinque digitos continebat, cruraque et pedes squamis tecti, ut reliquum corpus. Bina anteriora crura, breviora posterioribus et non ita crassa, longitudo quatuor digitorum aut paullo minus; *digiti* quinque, et in iis medii breviores, quam medii posteriorum pedum, intimus et extimus digitus binis articulationibus, duo illis proximi tribus mediis quatuor constabant, omnium *ungues* nigri incurvati et breves instar avium. Posteriora crura longiora et solidiora, anterioribus, nimirum longitudo eorum, usque ad pedes, eadem, quae crassities colli vel caudae prope corpus, nimirum quinque digitorum, pedum posteriorum longitudo unius pedis aut amplius, digitorum prior extimus, anteriorum digitis extremis aequalis magnitudine et articulationibus duabus sequens hunc tribus tertius quatuor, quartus, qui longissimus, quinque, quintus seu ultimus versus caudam etiam quatuor, aequalis cum tertio longitudinis, unguis ut in anterioribus *Cotyledonum* series nulla, ut Clusius alias observavit. Saltem postica crura tam superius, quam inferius instar humanae surae se habebant, priora autem non item. Crassities *caudae* proxima corpori, erat quinque digitorum, et attenuabatur semper, donec in extremitate plane exilis esset. et acuta instar subulae. Quum *mastrasssem*, movebatur adhuc pelle detracta, et cor exemptum subsiliebat. Habebat in utroque latere *ova* ultra decem, quaedam cerasi magnitudine, quaedam et minora, *pinguedinem* insignem instar gallinarum, in ventriculo insignem copiam fructuum, ma-

ximelimonum dulcium, quibus pro cibo erat usus, comedunt etiam farinam Mandioca aqua madefactam. Diu in ediam tolerare possunt, habui, inquit Marcgravius ad duo aut tres menses sine omni cibo et potu, et denique aufugerunt, ita, ut iudicem sine dubio famem diutius ferre posse. Caro boni est saporis, cocta et diu frixa butyro, et aeque bene sapit ac caro pullorum et cuniculorum d. 28. Maij MDCXL. *mastravi* et secui unum, pinguedinem habentem multam, instar gallinae. Partes internas, cor, pulmones, iecur, vesiculam fellis, renes, vesicam, genitalia vasa habet, ut alia animalia, amplum iecur, duplicem ventriculum, unum anteriorem, in quem cibum prius recipit, hinc intestinum habet minimi digiti crassitie, ac decem circiter digitos longum, cui annectitur alter ventriculus, ubi cibum plane concoquitur, hinc caetera intestina usque ad rectum. In anteriori ventriculo magnam copiam farinae Mandioca et Milii Angolensis serudi habebat: Posterior maior, totus semi cocto cibo plenus erat, cui multi vermiculi vivi instar eorum, qui in caseo generantur, inhaerebant. Intestinum ultimum seu rectum sterco continebat. Detracta pelle toti animali, et cauda amputata, haec adhuc movebatur. Vivax animal, nec si quinque aut sex ictus in capite acceperit, moritur, nisi cervix cultro inflicto vulneretur, tunc enim cum sanguine vitam effundit. Caudae caro, meris fibris et nervis constat. Mense Decembri MDCXLI. vide eximi lapidem e ventriculo Senembi, ovi gallinae mediocri magnitudine et figura, sed compressiorem paullo, exterius glabrum albicantem, interius compositum e tunicis instar cepae, ita, ut una ab altera separari possit lapide contuso. Coloris erat interius albicantis seu grysei, durae substantiae, ut Bezoar. Capiuntur fune, nam arboribus insidere solent, quod Brasilienses, fusti longo adaptabant funem, hoc videns animal miratur, nec tamen se movet, sed tunc se illaqueari finit, et ita capitur, alias cur-

rit velocissime. Iuniores toti sunt viridis coloris, grandiores aetate, variegati fiunt et cinerei, fenes enim ut plurimum sunt fusci vel cinerei coloris. Fr. Ximenes scribit, in capite huius animantis interdum reperiri lapillos, qui praesentissimo remedio lapides renum comminuunt

et deliciunt, drachmae pondere e liquore idoneo hausti, aut etiam corpori alligati. An autem, qui in ventriculo reperiuntur aliquando eis, dum viribus polleant, mihi non constat, periculum posset capi sine ullo, meo iudicio, discrimine.

PUNCTUM II.

De Teiugvacu, Taraguira, et Americima.

Marcgra.
Hist. Bra-
sil. l. 6. c.
11.

Teiugvacu et Temapara Tupinambis: Lacertus egregius corporis figura, capitis, oculorum, oris, pedum, caudae, convenit cum Senembi, in hoc autem differt. Primo totius corporis color est niger, elegantissimis maculis albis inspersis variegatus, et versus extremam caudam, sed quasi aculeos habet albos. Secundo cauda crassior in exortu. Tertio caret illis dentatis aculeis per dorsi longitudinem. Quarto in pedibus posterioribus exterior digitus paulo remotior est a reliquis, et brevior. Quinto, linguam habet bifidam longam, rubram, quam velocissime instar serpentis, ad digiti longitudinem protrudit et retrahit. Nullam edit vocem, patiens est, lubenter vescitur ovis, quae cruda sorbet. Inedia patientissimum animal, detinebam alligatum, sed cum se vinculis absolvisset, liberum permisi, verba sunt Marcgravii, per cubiculum currere, et interdum dedi haustum aquae e vitro bibendum, ita adhuc obambulat quando sitit, alias toto die in angulo suo ordinario sedet. Libenter incumbit cineribus calidis, vigesimo Martii quispiam partem caudae calcando detriverat, postea tamen de novo ad duos digitos crevit, primo Julii moriebatur inedia plane tabidus factus, septem enim mensium spatio nihil comederat, tantum aliquando haustum aquae sumserat lambendo. Ca-

Marcgrav
l. c.

ro eius comeditur. **Taraguira** Brasiliensibus: Lacertus in et prope

domos, in hortis et ubique frequens. Longitudo eius circiter pedalis, quamquam reperiuntur et minores. *Corpus* habet teres, totum squamulis triangularibus cinereis seu leucophaeis tectum. Caret *ingluvie* sub mento, *dorsum* aequale, nutant velocissime capite, quando aliquid vident, et celerrime currunt motando corpus. Si videant hominem dormientem, cui serpentes venenatus, aut aliud venenatum animal laedendi causa adpropinquat, illum excitant, ne laedatur. *Caire* volens mas leni morsu adprehendit foemellae cervicem, paulo post ad latus se inclinat, et foemina propriam caudam sursum levando admittit marem, qui pedibus complectitur corpus eius a tergo. **Americima** Brasiliensibus, lacertulus tres digitos longus et pennam olorinam crassus, ubi crassissimus, crura et pedes similis figurae et tot digitis, ut Senembi. *Ocellos* habet nigros *corpus* autem fere quadratum videtur. Totum *dorsum* squamulis vestitur leucophaeis, latera autem fulcis, *caput* itidem et crura, cauda vero caeruleis, omnes autem splendent, et ad tactum adprime sunt laeves. *Digitis* in pedibus instar setarum porcinarum. Venenosum est animal ut Lusitani affirmant, et cupidum exsugendi sanguinem ex gravidis mulieribus. Referunt foeminam semel tactam ab hoc lacerto, vel solum eius indumentum, nunquam postea concipere.

PUN-

Marc
Hist.
l. 6.

Amb
de I
Ovij
c. 8.
Noma

PUNCTUM III.

De Caropopeba, Ameiva, Taraguycu Aycuraba, et Teiunhana.

Marcgra. Hist. Bra- sil. 6. c. 12

Carapopeba Brasiliensibus, lacertulus tres, quatuor vel quinque digitos longus venenatus. Figura corporis est ut reliquorum. Quatuor cruribus et pedibus, in anterioribus quinque, in posterioribus quatuor habet digitos. Corpus totum hepatici est coloris, cum albis notulis, in cauda autem albis lineolis, hinc inde etiam aliquantum flavi mixtum, oculos habet splendentes, et quasi vitreos. Ameiva Brasiliensibus et Tubinambis, alia species lacertorum et superius descriptae Taraguirae per omnia similis, excepto, quod caudam furcatam habeat, id est, desinentem in duo cornua recta. Taraguico Aycuraba Brasiliensibus, Taraguirae alia species, superiori item similis, excepto, quod cauda ab initio ubique habeat triangulatas squamas parvas: Caudae extremitas planis squamulis tecta est, et praeterea quatuor maculis fuscis, dorsum et praecipue post caput undatum maculis variis fuscis. Teiunhana Brasiliensibus, lacertulus est minimum digitum crassus, capite acuminato ut Senembi, oculis nigris, circello aureo, crura habet quatuor ut Senembi. Longitudo eius ad posteriora crura et trium digitorum, caudae longitudo sex digitorum et

femis, estque cauda teres et instar aviculae in extremitate acuminata. Capitulum tegitur squamosa cute, dorsum, latera, et crura superiore latere cute vestiuntur ad tactum molli instar holoserici, cauda autem squamulis quadratis constat minusculis, guttur, et infimus venter item squamulis quadratis teguntur maiusculis, capitis testa fuscescit. Dorsum et latera superius fusca, vel potius tribus lieneis dilutae umbrae coloris, et aliquot undis eiuscemodi variegatur, latera inferius viridia, superiora autem in fusco linea notat viridis secundum longitudinem, a capite ad crura usque posteriora, itemque alia linea viridis est, ubi fuscum et viride separantur: Inter duas autem lineas ordo est punctorum viridium in fusco, et sub inferiori linea viridi series est punctulorum nigrorum in viridi. Crura etiam in lateribus superioribus obscure flavi seu cerei obsoleti sunt coloris, variegata maculis parvis fuscis. In inferioribus lateribus sunt alba. Cauda quoque superius coloris cerei obsoleti, inferius cerei cum albo mixti. Caput inferius, guttur et infimus venter, candidi sunt coloris, sanguineis notis variegati. Bifidam habet linguam.

CAPUT III.

De Salamandra.

Ambrosin. de Digit. Ovip. l. 1. c. 8. Nomen.

Salamandra, unde nomen sortita sit, incertum est. Nam dici vel quasi valincendam, quod contra incendium valeat, ut Isidorus vult, vel quasi sola amans sit τὸν πυρὸς, id est ignis, vel quod σαλαμάνδραν i. e. quieta latibulum teneat, aut quod σελαμάνδρα dicatur, i. e. inter spatia inania caularum et speluncarum stabulans, aut denique, quod σελαμάνδρα id est, splendores laxet et

pellat, ridiculum nimis est. A Samabras vel Samabras Arabico dici, verisimile est, etsi incertum. Plinius animal stellatum nominavit, Aetius Lacertam venenariam. Duae ipsius sunt species. Alia enim est Terrestris, Aquatica alia. Illa lacerto viridi est similis, caput et ventrem, quae crassiora si excipias. Breviorem habet caudam, colorem nigrum maculis luteis inquinatum, sed

Terrestris Descriptio.

sed quadam laevitate pellucidum. Gesnerus unam in Alpibus invenit, totam fuscam, absque splendore, cauda brevi, succus lacteus a percussa dimanabat. Matthiolus in quibusdam Germaniae silvis, dorso nigerrimas, ventre rubentes observavit. Vitriacus ei caudam longam et tortuosam, ungues aduncos et hamatos adscribit. Nicander *λιπόρρινον*, quod splendida, renitente, et quasi pingui delibuta cute fit, vocavit.

Locus. *Loca* frigida, humida et opaca incolunt. In Germania multae simul quandoque conglobatae inveniuntur. In agro Tridentino et potissimum in valle Ananiensi conspiciuntur frequenter. Sunt, qui ore aera haurire credunt. Alii favos, apes et lac adpetere, ideo alvearia et vaccas infestare scribunt. Nihil gignere, reliquit Plinius, nec genus masculinum foemininumve habere.

Vitus. At Bellonius vidit multos foetus sine involucrenixam. Procreat scilicet intus ova, in quibus foetus ad perfectam maturitatem nutriuntur.

Natura. Quantum ad *naturam*, an in igne vivat, vel eundem extinguat, in Exercitationibus, DEO volente, disquiretur. Lacteam succum percussam fundere, superius diximus. Coelo pluvio adparet, ideo visa, tempestatem rustici praesagiunt. Nec aestate, nec hieme conspicitur.

Cardan. de rer. variet. 7. c. 33.

Generatio. Tarde incedit. In Cumana, gallinarum instar gracillare, Cardanus prodidit. Si viva gladio in duas partes fecetur, pars anterior progreditur, posterior retrocedit. Instinctu quodam naturali ranas et testudines odio prosequitur, cumque illis acerrime dimicat. Venenatam esse compertum. Integras familias periisse tradunt, quae aquas in quas Salamandra ceciderat, biberant. Sed et fructus saliva oris eius aspersi, lethales creduntur. Plinius dente Salamandrae percussum, obire scribit.

Plin. H.N. l. 29, c. 4. Eiusdem Nicander, Aetius, et Abensina meminere. Ubi semel partio dentem inflexit, nunquam extrahere, si avellatur, lethale esse, quidam Gesnero narravere. At ipse duas, quas domi habuit, nunquam

os ad mordendum diduxisse, et si irritatas, scribit. Nec audivisse, quempiam a Salamandra in Germania morsum. In Galliis tamen morsus lethalis est, et Rheti, ab eadem laesum, tot Medicis indigere, quot maculas bestia habet, proverbio iactant. *Saliva* Medici inter psilothra utuntur. Kiranides cor pelli nigrae involutum, contra quartanam de brachio suspendit. Quae de Zona expelle, et aliis contra incendia sparguntur, quia absurda hypothese, ignem nempe extinguere nituntur, falsa quoque sunt. *Aquatica Salamandra*, aliis *Lacertus aquaticus*, Bellonio *Cordulus*, Monachis, qui in Mesuen commentati sunt, *Scincus aquae*, cum lata cauda dicitur. *Quadruplex* ipsarum genus est. *Vnum* cum cauda, figurae rhombi, quam Ambrosini ad distinctionem dicimus. *Linguam* habet brevissimam et latiusculam, dentes exiles, ut visum effugiant. *Caudam* in medio crassiusculam, quae prona et supina ad instar figurae rhombi contrahitur, *pedes* anteriores in quatuor, posteriores in quinque digitos fillos, *cor* spongiosum, quod dextro lateri incumbit, cuius auricula sinistra maiorem pericardii partem occupat; *lienem* subrubrum, *renes* spongiosos, *hepar* nigerrimum. *Ova* magnitudine pisi in bicorni utero ordine quodam digesta gerit, ex quibus postmodum vivi foetus erumpunt. Bellonius ei tergo tuberculis horridum adscribit. Agricola colorem cinereum, vel in cinereo fuscum. Illa, quam Gesnerus secuit, longitudine erat septem digitorum, colore nigra cum punctis albis in ventre, reliquum corpus nigrum punctis concoloribus asperum. *Alterum* genus est quoque *duplex*, unum maius, femicirculis in dorso albicantibus distinctum, alterum minus. Quartum est Matthioli, Utinensibus frequentissimum, capite terrestribus rotundiore et brevior, cauda anguillarum modo, dorso nigro luteis maculis insignito. Lacunis opacis et pingui solo sitis delectantur, aquis inprimis, in quibus limus

Agr. de an. subte. neis.

Ejus.

Aquatica. Ambros. l. 1. de Di. git. Ovi. par. c. 9.

Ambros. de D. Ovip. l. c. 1. Nam.

Differ. tiae. Plin. l. 29. c. Plin. l. 1. c.

Bellon. serv. n.

limus albus est. Ibi sub petris haerent, et raro ad superficiem veniunt. In vas aqua plenum coniecta a Gesnero quaedam os proferebat. Lento gradu in terra progrediuntur, et ora tenaciter claudunt, nec aperiant, nisi violenter expresseris. In sal coniectae caudam movent, et

moriuntur. Verberatae diu vivunt. Pellis adeo dura, ut gladio resistat. Ex vulneribus lactea sanies prodit. Irritatae intumescunt, et in pedes erectae sudorem virulentum effundunt, laceffentemque intuentur. Sues, si aliquam comederint, moriuntur.

Agricola
de animal.
subterra-
neis.

CAPUT IV.

De Stellione.

Stellio inter genera lacertorum quoque ponitur, nomenque ex eo habet, vel quod maculis, vel quod eminentiis instar stellarum distinctus sit. Ideo quidam *Lacertam stellarem* dicunt, vel quod venenum cibo stillat. Graecis dicitur, ἀσκαλάδος, seu ἀσκαλαδότης, forte παρα τὸ ἀσκαλῶς βαίνειν, a molliet tacito gressu, vel quasi κωλόατης, quod artubus suis innixus per parietes repat. Unde et *Xylobates* a *Kiranide* vocatur, tum γαλεάτης, quod more mustelae, quae γαλή, clanculum per quodcumque ascendat, tum κωλόατης. Modernis Graecis est λιανὸν θαιμάμητος, et ψαμαμάθη. Non ausim tamen quicquam certi dicere. *Genera* stellionum sunt varia. *Stellio Graecorum*, quem *Coloten* et *Ascalaboten* dicunt, lentiginosus est, et stridoris acerbi, omnibusque promiscue vescitur. *Stellio Italorum* *Chamaeleonum* naturam quodammodo imitatur, rore et araneis vescitur, et venenatus esse fertur, ut ille innocuus. Ad *Stelliones* referri possunt, *bestiolae albae*, pusillis lacertis similes, lucido et fragili corpore, ut Gesnero oculatus testis retulit, quae in agro Romano, *Hermolao* prodente, reperiuntur, et *Tarantulae* nomine veniunt. Sed et *lacertus parvus* coloris lucidi et argentei, quem Graeci λιανόν vocant. *Bellonius* in *Gazara* stellionem se observasse scribit, colore nigro, magnitudine mustelae, crasso capite, et tumida alvo. An vero *Stelliones* magnitudine et figura accedant, ad illos lacertos virides ma-

iores, quos vulgus apud Italos *ramatos* vel *Ligures* vocat, alibi dicitur. Hic *Stelliones Matthioli*, et *Lacertum facetanum*, qui *Tarantula* quibusdam, in iconibus exhibemus. In *Germania*, *Gallia*, et *Anglia* non dantur. In *Thracia*, *Sicilia*, et *Syria*, vagantur. Ibi lethales sunt magis, quam in *Italia*, hic in caminis commorantur. *Plinius* in angulis ostiorum et fenestrarum libenter stabulari scripsit, qui etiam prodidit, genus illud, quod scorpionibus ad-versatur, in *Italia* non nasci, ibidem venenatos esse, reliquit *Aristoteles*. De *natura* notandum, mensibus hi-bernatis latere, nec quicquam edere, et latere in angulis ostiorum, fenestrarum, et speluncarum, anguis modo senectutem exuere, eamque protinus devorare, praecipientes comitiali morbo remedia, dolose a-pibus insidiari, araneos et scorpiones persequi, raro mordere, cum dentes obliquos habeat, quos in vulnere relinquunt, morfu denique hominem stupidum reddere, et raro interimere. Invenere in medicina usum. *Caro* furculos corpori humano infixos extrahit. Ipse morsui proprio medetur, et in oleo putrefactus, scorpionum ictus sanat. In quartanis, Magi capsulis inclusum, capiti patientis subiciunt, et in fine paroxysmi dimittunt. De *Cinere* prodit *Plinius*, sinistra manu detentum *Venerem* excitare, in dextram translatum inhibere. *Partes* somnum inducere, et stuporem membris conciliare creduntur. *Hepar* tritum odontalgiam, si super-

Lachs.

Plin. H.N.
l. 8. c. 31.

Arist. Hist.
A. l. 8. c. 29
Natura.
Plin. H.N.
l. 8. c. 31.

Vfus.

Differen-
tia.
Plin. H.N.
l. 29. c. 5.
Plin. H.N.
l. 11. c. 26.

Plin. ob-
serv. n. 79.

spargatur, tollit. Stercus tritum vinum bibatur. Fel in aqua dissolutum, verrucas delet. Senecta in epilepsia maxime prodest. In vino suffocatus, maculas in facie generat, si

vinum bibatur. Fel in aqua dissolutum, mustelas congregare dicitur.

CAPUT V.

De Scinco.

Quem Latini Scincum vocant, hic Graecis *σκιννος* et *σκιννος*, seu a Tinsa Arabum, quo nomine Scincum Abensina vocat, seu aliunde. Dioscorides *Crocodilum terrestrem* vocat, Bellonius *Crocodilum minorem*, vel quod crocodilo sit similis, vel quod crocum timeat. *Descriptionem* si spectes, quadrupes est magnitudine lacerti viridis, aut salamandrae, ut Bellonius scribit, pollicis crassitiam et longitudinem quadrantem non excedens, cauda rotunda et squamosa. Renodeus animal quadrupes esse ponit, squamis exiguis, frequentibus et subluteis, capite longo, vix colli crassitiam superante, ventre quadantenus alato, cauda rotunda lacertarum ritu, sed brevior, et ad finem incurva. A capite ad caudam discurrit linea. Gesnerus vidit digitis quinque cum unguiculis instructum, latitudine sesquipollicis, longitudine duorum palmorum. Vidit et alius sex palmares Constantinopoli. In Arabia tantum nasci prodidit Abensina, circa Mechem vagari Bellunensis. Versantur circa Nilum, et inde ad nos per Alexandriam et Venetias deferuntur. Inveniuntur et in locis marirubro vicinis. *Vidit* odoratis floribus, ideo non est mirum talem fimum excernere. In sicco *pariunt*, et ova terrae gremio committunt. *Usum.* Caro scincorum magnis antidotis miscetur, unde quaedam contra venena, *Diascincum* appellatur. Rhasis animal ipsum, supra pusionem metu somnorum laborantem, cum fructu suspendit. Pulverizatus ad excitandam venerem drachmae unius pondere exhibetur. Eadem caro elephantibus in India exhibetur,

et corpora pinguefacit. Cor in lana ovis nigrae, primo partu genitae portatum, quartanas abigere creditur. Fel cum melle mixtum, in suffusionibus decantatum est. Renes sperma augent. Sanguis cum borace illitus faciei maculas delet. Pinguedo dolorem renum expellit. Pellis ustae cinis super partes secandas spargitur, ne dolorem sentiant. Aegineta unguentum *Entaticum* componit, quod caudae Scincorum ingrediuntur. Ex intestinis suffitus paratur, qui hysteris vehementer conducit. Ex stercore medicamentum antepilepticum a Serapione componitur. Idem in extergendis oculorum maculis Plinius vehementer laudat. Optimum aurem est, candidissimum, friabile, et quod in aqua ampli instar cito liquefit. Ex eodem, ad faciem erugandam, unguentum meretrices parabant. Dum teritur veteris fermenti aciditatem spirat. Olim stercore sternorum, qui oryza alebantur, adulterabatur. De differentiis haec habe. Maximus Indicum et Arabicum, secundum Plinium esse. In India bestiam nasci scinco specie similem, canis Melitensis magnitudine, cuius pellicula asperis squamis patet, quam Indi Phatagenem dicunt, eandem forte cum Caudiverbera. In Cypro lacertae speciem magnam nasci, scincum omnibus notis referentem, cuius imaginem hic exhibemus. In lacu denique *Vicentino*, scincos ab aliis diversos haberi, sed qui ad salamandras potius referri debent. Ad easdem pertinet et *Scincus Rhasis*, cauda non rotunda, sed circum latera compressa.

De Cordylo quadrupede, et aliis quibusdam lacertis.

Ambrosin. De Di- git. Ovip. l. 1. c. 12.

De Cordylo haec Ambrosinus habet. Haec lacertae species Cordyli nomine fortassis insignitur, quoniam Cordyli piscis figuram aliqua ex parte praesentet. Alioquin a nonnullis recentioribus *crocodilus terrestris* appellatur, cum tamen scincus verus, crocodilus terrestris Antiquorum fuerit. Nuperi quidam hoc animal *caudi verberam* nominant, quoniam continua caudae agitatione diverberet. Graeci ad imitationem latini vocabuli *Uromastigen* dicerent. Bellonius praedictam lacertae speciem depingit, et crocodilum terrestrem nuncupat, quoniam primo aspectu crocodilo Nilotico assimilatur. Verum postea ab ipso discrepare asseverat, quia hoc animal caudam in modum clavae tuberculis eminentioribus asperam gerat. Quapropter corpora, quibus adpropinquat, atrocissime diverberare dicitur. Hinc caudi verberae nomen sibi vindicavit. An vero habeat branchias, quemadmodum scribit Bellonius, et confirmat Rondeletius, non facile potest exponi. Siquidem in exuviis huius bestiae, quae in publico Musaeo adhuc servantur, duo tantum foramina secus rictum observantur. Quarum meminit Bouffuetus his carminibus:

Cordylus effigie hic talis depingitur ipsa,

Qualis, et in terris, et fere degit aquis.

Inter quadrupedes rimam unam, si ve foramen

Post oris rictum, respice, solus habet.

An vero istae rimae, vel foramina sint illa, quae sub branchiis esse solent, aliis considerandum relinquimus, et ad clariorem huius animalis descriptionem accedemus. Thomas enim Erastus Helvetius Medicus et Philosophus insignis, describit hoc animal crocodilo simile, minus tamen, et inferius *labrum* movens, figura *capitis*, et *oris* testudini respondens, cum brevi collo, et in parte inferiori tumido. *Pedes* habet quatuor quinque digitis more lacertarum distinctos. Reliquum corpus non squamigerum, sed pelle duriuscula, instar corii serpentis vestitum, *cauda* illi inest rotunda, in circulos quosdam squamatim divisa, modo ferae inexplicabili. *Squamae* sunt durissimae, videnturque ossae, et quasi quadrangulae, cavae parum sunt, ut caudam rotundam efficiant. Alioquin tamquam tegulae, quae domorum culmina cooperiunt, simul iunguntur, extremitas cuiuslibet squamae in spinam acutissimam desinit. Amplius tales *squamae* pelliculae, flavescentes seu pallentes instar cornu videntur. *Venter* huius animantis magis, quam in crocodilo tumescit. *Tergus* denique latum, et quodammodo planum est, ut in icone licet conspici. Quid, si hoc animal *phattages Indicus* sit Aeliani? hic enim auctor prodidit in regionibus Indicis nasci bestiam, crocodili terrestris speciem gerentem, cuius pellem asperam ad dissecandum adhibent.

* * *

De Chamaeleonte.

Ambrosin.
de Digit.
quadrup.
l. 1. c. 14.
Nomen.

descriptio.
Plin. H. N.
l. 8. c. 33.

Arist. Hist.
A. l. 7. c. 11
Theophr.
de mutan-
tib. colo-
rem.

De Chamaeleontis ethymo, quae vox parvum leonem significat, nihil occurrit, praeter hoc, ridiculum nimis esse lisdorum, qui a camelo et leone deducit, et recentiores Barbaros, *Gamaleonem*, *Zamaleonem*, *Hamaleonem*, et *Maleonem* eundem vocare. In *descriptio*ne variant auctores, tam antiqui, quam recentiores. Plinium si sequimur, figura et magnitudine esset lacertae, nisi *crura* essent erecta et excelsiora. *Latera* ventri iunguntur, ut piscibus, et spina simili modo. Eminent *rostrum*, ut in porco haud absimile fuillo, *cauda* praelonga in tenuitatem desinens, et implicans se viperinis orbibus, *ungues* adunci, *corpus* asperum ceu crocodilo, *oculi* in recessu cavo, tenui discrimine praegrandes, et corpori concolores. *Caro* in capite et maxillis et ad commissuram caudae admodum exigua, nec alibi toto corpore. *Sanguis* in corde et circa oculos tantum. Viscera sine splene. Idem fere apud Aristotelem invenies. Theophrastus addit, parum abesse, quin pulmo totum corpus impleat. Aristoteles vero, lacertam plane repraesentare, et rostrum simiae porcariae habere. *Ambrosinus* ita hoc animal descripsit. Primitus inquit, si caput meditemur, a medio capite retrorsum ossea pars triquetra eminent, reliqua pars antrorsum colligitur cava, et quasi canaliculata, eminentibus utrinque osseis marginibus asperis, et leviter ferratis. *Oculi* in cavo recessu praegrandes, et colori concolores conduntur, cuius pupilla non movetur, sed animal totius oculi motu circumspicit, ore semper hiante, linguam habet longam et terrestri lumbrico similem, in cuius extremitate spongiosus quidam et glutinosus nodus existit. Ideo Iohannes Laudius, referente Scaligero, huic animali adsignat *linguam* palmi longitudine, et quidamquam

acetabulum in summa ipsius parte cum mucro, quo praedam cito tollit. *Dentium* et *gingivarum* loco, os quoddam continuum et ferratum habet, nec non superius labium brevius. *Gula* atque *arteria* ex mente Aristotelis in eodem situ, ut in lacerta est. *Pulmo* in comparatione ad molem corporis illi inest maximus. *Cor* habet magnitudine cordis muris domestici, *hepatis* lobos duos, quorum sinister est maior, *folliculus fellis* granum hordeaceum aemulans, sinistro iecoris lobo adhaeret. Denique *intestina* omnia interaneis lacertae similia esse prodit Aristoteles. *Crura* postea illi insunt recta et longiora, quam lacertae, quamvis inflexus sit similis. Demum pedes anteriores a posterioribus valde discrepantes Natura huic animali concessit. Etenim teste Bellonio, priores pedes ternos digitos intra, binos extra, posteriores vero ternos extra et binos extra possident. Itaque ex Gesnero longitudo huius animalis a summo rostro ad initium caudae septem, vel octo digitorum est. Altitudo digitorum quinque, medius locus inter imum ventrem, et summum dorsum flexus costarum continet circiter sedecim. Et demum maculis distinctus, ut pardus conspicitur. At paullo aliter de quibusdam *Gassendus*. Sunt enim secundum hunc Chamaeleoni *dentes* eleganter dispositi. Unicum *intestinum* non circumvolutionibus, sed curvaturis solum productum. *Excrementum* satis liquidum, nisi qua parte ad anum accedit. *Hepar* bifidum, et ex gibba parte quidem sanguinem in cor auriculatum infundens, at non superstitite ascendente descendente caudice venae, quippe aliunde non porta modo nuncupata, in intestinum, sed venae quoque aliae, ad caeteras partes directe procedunt. *Pulmo* inflatus abiit, inquit, in membranam tenuissimam, tota anima-

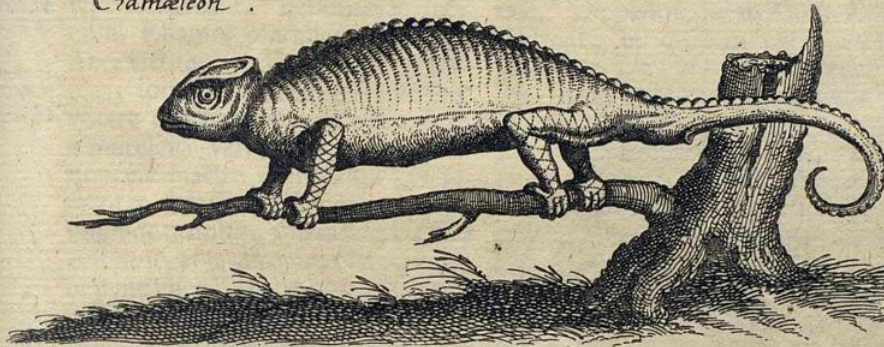
Gassend.
in vita Pei-
rescii l. 5.
p. 325.

Chamaeleon Cinereus Verus .

Chamaeleon .

Crocodylus . Crocodyll

Laudiuerba .

ad.
Pci.
l. 5.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Lock
Bello
serv.
c. 34
Cibus
Plin.
h. 8.

Gene

Anip

nimali ambitu aequalem. In *imo ventre* nullum peritoneum, sed membrana solum partes dextras a sinistris dirimens. Non item *lien*, non *vesica*, non *renes*, sed carunculae solum observatae sunt, quae genitalia forte fuerunt. *Lingua* est pedalis prope longitudinis. Habentur in Asia, Africa, India et Madagascar insula. Cauri hortorum sepibus ad Nili ripas insident. Per solum raro vagantur, quod sibi cerastis et viperis metuant. Bellonius in fruticibus Rhamni plurimos conspexit. Aere vitare credidere veteres, muscas, locustas, erucas, scarabaeos vorare observatum a recentioribus, a Peirescio vermiculis, qui ex farinaceis matris colliguntur, vehementer delectari. *Lingua* ut promuscide utuntur, quam iaculi instar evibrant, et tanta quidem celeritate, ut pene visus aciem effugiat. Id praestatur, addit Gassendus beneficio officuli, quod bifurcatione quadam implantatur utrinque ad extremas fauces, et caetera teres secundum oris longitudinem, deservit impli- candae explicandaeque linguae, cavae scilicet, intestini instar, nisi quod in summo caruncula est, nonnihil viscida, ut praedam corripit. In foemina una ex illis octo, quas Peirescius aluit, ut formationem eruptionemque observaret, fuere ova intra membranulam supra centum, quorum nonnulla extitere magnitudine nuclei olivae, in quibus visum luteum solum, nihil vero albuminis, cum tamen parva viderentur quandam lactis speciem referre. *Inimicitias* gerunt cum *accipitre*, *corvo*, *elephante*, et *viperis*. *Accipiter* degustata Chamaeleontis carne interire creditur. Idem *corvo* accidit, nisi se lauri foliis muniat. Ab *elephante* frondibus concolorem deglutiri fabulatur Solinus, et cum dispendio vitae, nisi statim oleastro sibi medeatur. Metu viperarum et serpentum, in fruticibus et arboribus degit. *Sativa* eius ab ore in caput serpentis de missa, ob viscositatem sili instar, eundem interimit. Circa caprificos

ferum, innoxium alioqui Plinius facit. *Naturam* et quaedam alia si attendas, nunquam os aperit, inquit Plinius, sed totius oculi versione circumspicit. Ipse celsus, hianti semper ore. Defuncto pallor est. Hibernis mensibus latet, ut lacertae. Coloris natura mirabilior. Mutat namque eum subinde et oculis, et cauda, et toto corpore, redditque semper, quemcunque proxime attingit, praeter rubrum candidumque. De pallore idem Ambrosinus affirmat, et quidem experientiae innixus. De coloris mutatione addit, et candidum recipere, adducto viri nobilis testimonio, qui sudario seu muccinio inclusum, ideo periisse putabat, quod eiusdem albedinem mentiretur. At Peirescii Chamaeleontes rerum obiectarum colores non induebant. Seu virides, seu cinerei sint, inquit Gassendus, atrem solum quendam subeunt, qua parte ad solem aut ignem obvertuntur. Id rarum et admirabile, non moveri oculos Chamaeleontis contingatos, sed uno aliquorsum spectante, reliquum vel stare immotum, vel in aliam partem deflecti. Deflectuntur quoque versum, propter quatuor trochleolas, nulla ostentata distinctione iridis, sed sola pupilla, ad quam cornea undique, cum sit ut corpus reliquum radiata, variegata, granulata terminatur. Incolis Cochinchinae in cibus esse auctor relationis illius prodidit. Multi simul colligati venduntur, emti in ignem coniiciuntur, eidemque ita vinculo adusto reluctantur, ut incedere conentur, tandem superati torrentur. Pelle abrafa, caro candidissima remanet, quae in liquore butyro nostro simili coquitur. Habet et in medicina usum. Ad epilepsiam profligandam Trallianus eum in fistili novo cum oleo decoquit, donec tabescat. Ad podagram vero depellendam, unguentum mirabile componit, quod apud ipsum vide. Arnoldus Villanovanus *lingua* super obliviosum suspensa, memoriam reddit. Alii ad evitanda puerperii pericula eandem

Plin. H.N. 1.8. c. 33.
Naturae.
Plin. 1. c. et. 1. 28.
c. 8.

Gassend.
1. c.

Ufus in
Cibus.

Ufus in Me-
dicina.

eandem alligant. Marcellus hypochymata felle tollit. *Cor* Plinius contra quartanam in lana nigra primae tonsurae involvit. Decoctum Chamaeleontis viridi colore in balneo asperfos inficere, caput et guttur, lignis quernis adusta, imbres et tonitrua ciere; lingua cum radice herbae chamaeleontis et cynoglossae, homines obmutescere cogi, *hepar* amatoria dissolvere, *intestina* et excrementa cum simiarum urina mista, odium hominibus conciliare, si ianuis illinantur, armum dextrum ad hostes superandos va-

lere, Democriti apud Plinium sunt ineptiae. Integrum enim de eo Plin. H.N. 1.28. c. 8. scripsit librum. Palamque est, *addit Plinius*, virum alias sagacem et vitae utilissimum, nimio iuvandi mortales studio prolapsum. Quantum ad *differentias*, Bellonius varias eius Differentiae. species observavit. Pallentes in Aegypto, in Arabia praedictis multo minores colorisque diversi. Albicantes erant, subtilvi, et rubentibus maculis distincti. Nos hic pallidi, nigri et varii icones Bellon. de diff. 1. 1. c. 1. damus.

CAPUT VIII.

De Crocodilo.

Nomen.

De Crocodilo hic agimus, quia ad lacertorum genus refertur, et Palladius hanc bestiam, generis vocabulo *lacertum* adpellat. Graecis dicitur *κροκόδειλος*, et quandoque *κροκόδειλος*, a quibus et Latini sumserunt sine dubio, *πὰρ τὸ τὰς κροκάς φοβεῖσθαι*, quod littora timeat. *δειλὸς* Graecis timidus. Hesyfchius *τὸ λην* et *δεμδρίτην* vocat. Aegyptii *χρμψάν*, vel *χαμψάν*, a quo Turcarum *Kimfac*, quod eadem indidere. Lexicon Aegyptiacum Kircheri habet *πιχαρουνι*. Statio est fera Pharia, Alberto Tenchea. In Arfinoitica praefectura, teste Strabone dicebatur Suchus, Indis Cayman. Lacertae figuram repraesentat. Croceo est colore, ventrem si excipias, qui subalbidus. *Corium* sub ventre molle, ut facile sauciari possit, in reliquis partibus tam durum, ut ne bombardae manuariae globo cedat. Visus ad viginti quinque, immo viginti sex cubitos excrevisse. Ille aetate Psammetichi, teste Plutarcho; hic, Amasidis prodeunte Aeliano. Circa urbem Panamam, ultra centum pedes in longitudinem crescunt. *Caput* habet latum, *rostrum* suillum, rictum oris usque ad locum aurium productum, *oculos* praeduros et suillis similes, ut Plin. H.N. 1. 8. c. 25. Albertus prodidit. *Palpebram* inferiorem sine ulla nictatione. *Den-*

tium series pectinatim stipatur, et quidem magnorum, albicantium, robustissimorum. Sexaginta post Aelianum Gesnerus numeravit. Aelian. H. A. 1. 10. c. 21. Plures superiorem maxillam munientes deorsum prominent, ita, ut ore etiam clauso conspiciantur. *Lingua* quia indifcreta, non mirum Plinium post Diodorum Siculum scripsisse, *unum hoc animal terrestre linguae usu caret*. Unum superiore mobili maxilla. *Lien* est parvus. *Testes* internis lumbis adhaerent. *Spina* sexaginta vertebri, quas totidem nervi colligant, constat. *Crura* cum pedibus acutissimis unguibus armatis in latera parum flectuntur. *Cauda* longitudine reliquum corpus aequat. Gesnerus in ea pinnam per septem digitos ad postremam usque partem observavit. Primus quinque Crocodilos Romae, Aedilitatis suae ludis, M. Scaurus temporario Euripo ostendit. Inveniuntur in Africa, Asia, et America. In Nilo inprimis et vicinis ipsi stagnis, Nigro fluvio, Gange circa Bengalam, in Bamboto flumine iuxta Atlantem, quod Solinus prodidit, non longe a Chalcidone, sed parvi, quod Strabo, Acosta aquis in America calidis Acosta Hist. Ind. Occid. 1. 3. c. 15. delectari scripsit, sed in Peruana usque ad Pacram non inveniri, inde frequentissimos esse. *Quidam* luto vivere dixerunt, sed Cibus. vera

Kircher. p. 172.
Linguae Aegypt. restituae.
Descriptio
Aristot. H. A. 1. 2. c. ult.

Aelian. H. A. 1. 17. c. 6

Plin. H.N. 1. 8. c. 25.

Plin. H.N. 1. 8. c. 26.
Scalig. Exercit. 196.
Locus.

Acosta Hist. Ind. Occid. 1. 3. c. 15.
Cibus.

Martyr.

Genera.

Aelian. A. 1. 1. 21.
Plin. F. 1. 8. c. 21.

Antipathia.

Plin. F. 1. 8. c. 21.
Aelian. A. 1. 8. 1. 10. c. Acosta Hist. Ind. 1. 3. c. Aelian. A. 1. 1. 24.

Senec. Nat. quaef. Phil. lambi

difficillime in latus se vertunt, dum gradiuntur gratum relinquunt odorem, adeo, ut foeminam Arabicos odores aequare, Nili accolae prodant. Quatuor mensibus secundum Aristotelem, quadraginta diebus secundum Suidam, sexaginta secundum Aelianum latitant, et sine victu morantur. Artemidorum Grammaticum, adeo viso perterritum, ut laesa mente, literarum memoriam perdidit, et finistrum crus sibi a fera ablatum crediderit, Coelius Aurelianus auctor est. Humanum depasti cadaver, ossa capitulis lachrimis frangere, ut medulla inexistente vescantur, dicuntur. Nocentiores sunt Nilum ascendentibus, quod illa fluminis pars a piscatoribus exhauriatur. Ferociores inde facti, quod piscibus destituantur, homines et iumenta adoriuntur. Nec minus eodem ad proprium alveum post inundationem redeunte faeviunt, propter piscium inopiam, quam aqua in Nili faucibus minus profunda facit. Tum coeno indutus, aquatum venientibus insidiatur, et navigium flumen ascendens secuti, cum nauta conto ad expungendam navem inhaeret, ceteri caudae ictu, nautam cum conto deiiciunt. Neminem iisdem diebus, quibus Apis natales celebrabantur, laesisse fabula forte est. Rediisse, postquam Achmed Ben Tolon signum Crocodili plumbeum, in templorum fundamentis inventum dissolvi iussisset, apud Scaligerum legimus. De divinatione, supra dum de ovibus ageremus, diximus. Eiusdem apud Aelianum exemplum legitur. Ptolomaeum regem nescio quem, cum ex Crocodilis antiquissimum adpellaret, exauditum non fuisse, quum cibaria obiecisset, reiecisse. Inde sacerdotes morti vicinum collegisse. *Ingenium* indicant, quod prolis indolem ex praedae raptu colligunt, cicurati vocem humanam intelligunt, et manu tractati, diducto rictu, mantili dentes sibi abstergi patiuntur. Non est ergo mirum, in paludibus Ombitarum arte paratis nutritos, domesticos esse, ut Aelianus prodidit, iisdemque hostiarum capita obiici. In oppido Anteo aniculam quandam in lecto cum Crocodilo deprehensam, Gyllius prodidit. Humanam aetatem aequant, si Aristoteli, Plinio et Diodoro Siculo credimus. Aelianus sexaginta vitae annos assignat. *Vtuntur* iis quidam in *cibus*. Apollonopolitae vi legis carnem eam comedere tenebantur, seu, quod Psammeniti Regis filia a Crocodilo devorata fuerit, seu odio Typhonis, quem in Crocodilum verum fabulantur, ut apud Herodotum extat. In partibus Indicis asfari, Ferdinandus Lopez vidit; in Florida alii, immo exsiccantur ibidem, et hiemem mensis adponuntur. *Ova* comesta in auctoribus novi orbis invenies. In Aegypto iisdem quosdam vesci, apud Leonem Africanum habetur. De *usu in medicina* hoc habe. Decoctum demorsis ab araneis opitulari: *Caninis dentibus* thure repletis, typos februm arceri, quoscumque a vivo animali extractos ipsoque demisso, parti dextrae viri, et sinistrae mulieris adaptatos Venerem stimulare, nisi fabulatur Kiranides. *Sanguis* visui claritatem conciliat, et partibus a serpentibus faucibus auxiliatur. *Pinguedine* febricitantes contra horrorem inunguntur. Eadem antiquis vulneribus et carcinomati prodest. *Corium* crematum et cum olei amurca mistum, partem mutilandam adeo stupidam reddit, ut ferrum secans non sentiat. Apud quosdam Indos olim ad supplicia alebantur, obiiciebanturque eis vincti manibus et pedibus fontes. In fossis urbis Pegu habentur, prodeunte Balbo, ne quis per aquam ad urbem accedere audeat. Incolae, quia eos venerantur, aquam fossarum bibunt, occisi ab ipsis animam recte ad superiores evolare credentes. Firmus Aegypti Tyrannus pinguedine Crocodilorum inunctus, impunis inter eos natabat. Circa *differentiam* pauca occurrunt. Plinius in *magnos et parvos*, qui Scincii dividit.

Aristot. H. A. 1. s. c. 15.
Aelian. H. A. 1. 10. c. 21.

Coelius de furore.

Petr. Mart. 1. c.

Plin. H. N. 1. 11. c. 4.
Scalig. Exerc. 196.

Aelian. H. A. 1. 8. c. 4.

Aelian. H. A. 1. 9. c. 3.

Diodor. Biblioth. 1. 9. c. 1.

Vtuntur in cibus.

Leo Afric. 1. 2. *Vtuntur in Medicina.*

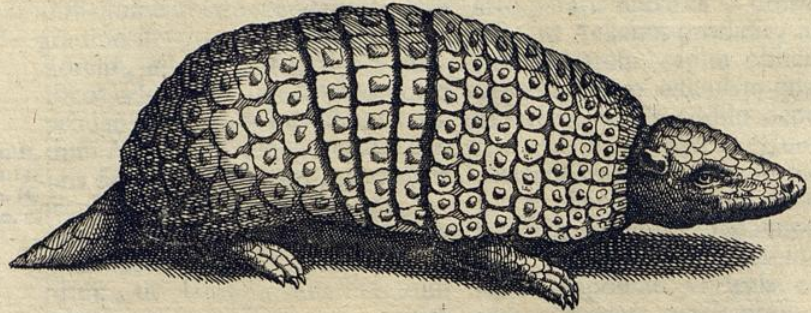
Balbus in Itiner. c. 35.

Differentias.

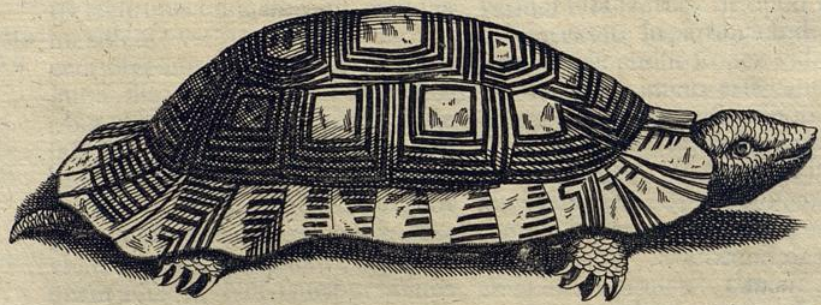

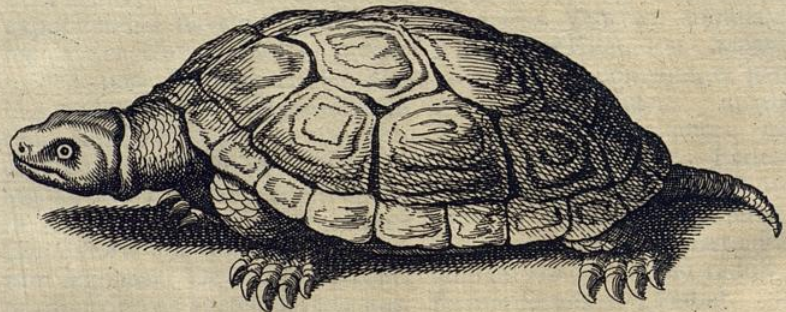

Testudo . SchildtKrötte .

Testudo Aquatica .

Testudo Marina .

Amb.
1. 2. c
Nom

Defi

Pin.
1 9.
Idem
1. 11.

Ariste
part. a
1. 3. c

Carda
variet
e. 29.

Lacu

Arria
Perip
maris
bri.

De Testudinibus in specie.

ARTICULUS I.

De Testudine terrestri.

Quatuor testudinum genera ex Plinio supra posuimus. Sed haec ad duo, *Terrestres* nempe et *Aquaticas*, optime reduci possunt. *Terrestres* alii *montana*, *silvestris*, *campestris*, *agrestis*, et *nemoralis* dicitur. Graeci *χερσαία*, Nicander *ἄπειν*, Oppianus *ἄπειν* vocat.

Descriptio Luteis et nigris maculis instar salamandrae in tergore distinguitur, cortice superiore marinam valde aemulatur. Foemina a mare in eo differt, quod inferiorem testam planam habet, quae mari concava, et semper ponderosior observatur. Interiora sic M. Aurelius Severinus describit. Principio inquit, ablato cortice inferiore statim adparuere duo *musculi* anteriores moventes, ut adparent brachia, utrinque unum, quamquam uterque distinctus videtur in duo, quorum maior est exterior, minor vero interior. Oblique descendunt quasi ab axillis brachiorum, nascentes a membrana adhaerente cortici, et desinentes in tendinem acutum. Figura ipsorum oblonga, rotunda, quasi plantae manus, infra hos musculos tum parte dextra, tum sinistra sex alii visuntur oblongi, flexores fortasse brachiorum, duo totidem adparent musculi deducti ad femora, nascentes ab externa dicta membrana corticis, qui tertio sunt minores brachialibus, neque in tendinem desinunt, ut illi, sed carnosiores sunt, quod inferantur femoribus. *Spina* compacta est et valide innexa cortici, per longitudinis medium. Infra *caput* medio lato digito descendunt duo musculi a lateribus positi, ipsum intra trahentes, cum duobus aliis paullo inferioribus, quatuor isti oblongi maxime omnes. *Iecur* parte dextra et sinistra aequali magnitu-

dinebipartitum. Gibbum externe, cavum interne, sed dextra interne inaequalis veluti praerupta rupis, complectens miro artificio ventriculi orificium inferius et portionem duodeni, sinistra complectens maiorem ventriculi cavitatem, excavato quodam supercilio similis. *Cystis fellis* dextra in fibra hepatis profunde condita, *ventriculus* ad humanum vel suillum maxime accedens, sed postquam in intestina perducitur, tres amplas habet cavitates, in quibus totidem perfici coctiones et transmutationes asumptorum videntur. In prima, herbacea materia, in secunda item, sed elaboratior, et hinc externe adhaerebat *lien* rotundior et ater, in tertia materia quaedam subliquida et albissima, similis mansae castaneae, sed dilutae. Aperta est coniectura, servire hanc in locum vesicae, quae eiaculatur quandoque humorem album, veluti gallinae solent. Ampla est haec et castaneae figuram aemulatur, tenuissima est et amplo canali, quantum est intestinorum extremum similis, cui correspondet parte inferiore. Haec valide adhaerescit peritoneo atque immediate illi incumbit. *Intestinum rectum* in fine habet processus illos laterales, qui sunt gallinaceis omnibus, sed divisos tamen et in latera longe productos, usque ad renum viciniam. Cum his pone sunt *ovorum* utraque parte productiones, *Mesenterium* amplis satis venis intextum. *Cor* rotundae figurae, sed non exactae, ut lenticulam referat, colore subalbidum, intus uno sinu cavum, situm supra iecur statim. *Aspera arteria*, quae dignissima omnino est observatio, paullo post initium

Dd

tium

Ambrosin.
Ovip. d.
git. l. 2. c.
2.

Nomen.

Descriptio

Severin.
Zootom.
Democrit.
par. 4. P.
321.